

Etiam in tutis vigil (Fjäsk när det icke behöfs).

På gubben Honnêtes persuasion ha vi ej kunnat undgå att införa följande besvärsskrift af en hans Embetsbroder.

Ingifvit den 4 Mars 1812.

Till Kongl. Kammar-Collegium.

Om, både af allmänna tidningar och allmänna rykten, man blifvit underrättad, att Tullbevakningen *i stort*, åtminstone det förflutna året, varit lam och overksam; så kan man deremot fagna sig, att bevakningen varit så mycket mer noggrann och öfverdrifven *i smått*, så att det ena kan hjälpa det andra. Mig förefaller härvid det bekanta valspråket: *Etiam in tutis vigil (Fjäsk när det icke behöfs)*; och en händelse, som träffat mig sjelf, har påmint mig det gamla ordspråket: *Sila mygg och svälja kameler.*

Den 9 Febr. d. å., som var en söndag, återkom jag till Stockholm från en landtresa, hvarvid jag inpasserade genom Hornstull, der min lilla kappsäck, som blott innehöll återstoden af min matsäck, blef visiterad; dervid jag ej har något att påminna. Men då jag ankom till Accishuset vid Österlånggatan, der jag bor en trappa opp i de otapetserade och med kimrök, Dylta rödfärg och alunslam, efter Under-Ståthållaren Liljensparres modeller anstrukna, rum, som tillhöra Öfver-Direktören vid Landtullsverket såsom boställe, och hvilka han, efter en långvarig process med Tull-Arrende-Societeten, äntligen tillvunnit sig genom Kongl. Maj:ts nådiga Dom, blef min kappsäck, som var instoppad i en buldanssäck, anfallen i förstufvan vid sjelfva trappan in i huset, der den skulle uppbäras till mina rum, af en Sjtullsbetjent vid namn Granqvist, som påstod sig vilja visitera den, hvilket vägrades af det skäl, att man ej kände hvarken Granqvists person eller hans rättighet att anfälla en medborgare hemma i det hus han bebor; hvarefter Granqvist tog kappsäcken med våld, bar den ut på öppen gata och anställde der sin visitation, utan att finna annat än öfverblifven matsäck, samt kastade kappsäcken i slädan, utan att återbära den till trappan in i huset, der han tog

den. Jag anmälte händelsen genast hos Öfver-Direktören Bergman, som bor 2 trappor opp i samma hus, hvilken, brydd och förlägen efter vanligheten, då han tillfrågas i något som rör hans tjenst, svarade mig, i Granqvists närvaro, att han på Söndagen ingenting kunde göra; förmodligen för att få rådrum, att hos *vederbörande* förfråga sig och få befallning huru han borde skicka sig i denna fråga, som syntes honom ganska benig. Troligast ser det så ut, som skulle Öfver-Direktören Bergman sjelf hafva anbefallt denna visitation.

Jag instämde derefter Granqvist till Sjötulls-Rätten, hvilket jag nu efteråt finner vara orätt; ty målet, såsom hemgång, hade bort anmälas hos Poliskammaren. Vid Sjötulls-Rätten underrättade Öfver-Direktören Bergman både Sjötulls-Rätten och mig om den nyhet, att *vederbörande* (förmodligen Tull-Arrende-Fullmäktige) gjort den författning, att allt, som bäres opp och ned i Accishuset, skall visiteras, emedan stölder skola skett i huset. Aktor, Öfver Direktören Strübing, fann Granqvists åtgärd vara ganska laglig, och Sjötulls-Rätten, utan att efterfråga eller se några order, och utan att begripa, det stölder ej förekommas derigenom, att man ej här något *in* i huset, förklarade, genom Utslag den 18 Febr., att Granqvist gjort rätt och icke kunde fällas till ansvar, genom hvilket Utslag jag således äfven i framtiden kan vara blottställd för lika obehöriga visitationer. Sjötulls-Rättens Utslag grundar sig således endast på ett blindt förtroende till Öfver-Direktören Bergmans muntliga och obestyrkta berättelse; och han har på en gång varit både vittne och domare i målet. Sådana händelser böra likväl ej vara oväntade vid så väl organiserade domstolar, der ledamöterna äro subalterner under Ordföranden, som kan suspendera dem när han vill. Under titel, att efterse, det ingenting skall stjälas, kan Tullbetjeningen således visitera i alla hus utan undantag; men här förekommer den besynnerlighet, att visitationen skett hos en af de personer, som bo i huset, och hvilkas rätt och säkerhet för tjufvar, just genom den gillade visitationen, skulle bevakas, och hvilka ej kunna supponeras vilja stjäla ifrån sig sjelfva. För Kronan kan denna säkerhet ej behövas; ty Kronan har ingenting förva-

radt i huset, utan 2:dra, 3:dje, 4:de och 5:te våningarne äro idel boställsrum.

Enligt 6. §. i Kongl. Maj:ts nådiga Kungörelse den 30 Nov. 1810 äger icke någon visitation rum i *något* hus. Den äger, enligt samma §., ej heller rum på *vägar*, och således än mindre på öppen gata. Samma §. innehåller också böter ifrån 20 till 100 R:dr, om en beslagare ej finner förbudet eller tullförsnilladt gods; till och med om det icke uppgår till 50 R:drs värde. Detta är således en confiskations-fråga, som jag anhåller måtte till Kongl. Kommers-Collegium förvisas, dit sådana frågor otvifvelaktigt höra, och dit jag af Sjötullsrätten bort hänvisas. I öfrigt lärer också både Eder Exellens sjelf och Herr Kammar-Rådet Branting, såsom Tull-Fullmäktige, vara jäf-vige i detta mål; men då anhåller jag också, att Hrr Kammar-Råderne Rolén och Strübing måtte öfvervara målet; ty annars göra Kammar-Råderne Trunström, Edman och Hambræus pluralité, och då vet jag förut huru det går.

Den af Öfver-Direktören Bergman åberopade författning känner jag icke, och *vill* icke heller känna den. Jag tror till och med att den icke existerar, om icke den är en lemning från Liljensparriska galenskaps-tiden, eller också obehörigt utgitven af Öfver-Direktören Bergman sjelf. Deremot känner jag ganska väl, att hvarken hela Tull-Arrende-Societeten med smått och stort, eller Öfver-Direktören Bergman, äger rättighet att ändra en lag, och att en sådan ändring icke kan förbinda någon till efterlefnad, om icke någon *tjenstgörande* tullbetjent, som bor i huset. Sedan Öfver-Inspektoren Muhr ej bor i huset, utan genast ifrån tillträdet uthyrt sina der ägande rum åt Grosshandlaren Küsel, är ingen *tjenstgörande* tullbetjent boende i huset, mer än Öfver-Direktören Bergman. Det åberopade reglementet kan således endast angå *honom*, och måste vara enkom af misstanke, emot honom personligen, utfärdadt. Men om detta reglemente, angående visitation å allt som bäres opp och ned i trapporna af Accishuset, är gjordt antingen för att få veta hvad som inkommer eller inbäres i Öfver-Direktörens kök, eller huruvida något lurendrä-

geri hos honom skulle uppläggas, eller ock att controllera, det icke något, som tillhör Tullverket, skall bäras från hans rum till obehörigt ställe; så rör denna, endast på honom syftande, författning icke mig, som lyckligtvis ej är tullbetjent, och icke heller den, hvars rätt jag innehar, och som numera lärer lyckligen hafva undsluppit Tull-Fullmäktiges förmanskap och reglementen, samt än mindre kan emottaga några lagar af Öfver Direktören Bergman. Den åsyftade säkerheten synes mig dessutom vara tillräckligt vunnen, om en betjent (ju högre ju bättre) posteras i Öfver Direktören Bergmans *egen* förstufva 2 trappor opp; men ej i min, helst jag hvarken vill controlleras eller controllera. Jag behöfver ingendera.

Jag anhåller således ödmjukast, att, i fall målet ej förvises till Kongl. Kommers-Collegium, Granqvist, äfven i anledning af hosgående attest öfver hans våldsamma förfarande, måtte fällas till böter för sitt ofog, och Sjötulls-Rätten till skrapa för sin origtiga dom, hvilken jag dessutom ej fick extraderad förr än den 26 Febr., och således sedan halfva besvärstiden lupit till ända, hvilket är det vanliga hos Sjötulls Rätten i Stockholm. I öfrigt förbehåller jag mig, att särskilt få tilltala den eller dem, som utfärdat de åberopade ordena, i fall de finnas. Med djup vördnad framhärdar

Titi

ödmjukaste tjenare
R. F. SCHEVE,
Grosshandlare i Stockholm,

Vår hederlige Ledamot Justus, som nyss ankommit från Landsorten, satt i går och läste Nya Posten N:o 15 för den 24 Febr. Han fäste genast sin uppmärksamhet på en artikel undertecknad af

Liksidig.

Kors jag tror, sade han, att Litteratur-Journal-författarne äfven skriva i Nya Posten. Åtminstone är Herr Liksidig icke stort hemma hvarken i Metafysiken eller i Logikan. Tvisten om postporto-friheten bryr jag mig icke om, ehuru jag i allmänhet tror, att *dagbladsredaktörer* mindre förlora, än sjelfva *Allmänheten*, genom postporto-frihetens upphörande, hvarmed Allmänheten i orterna icke är särdeles nöjd; ty de vilja läsa alla Tidningar, men måste nu betala dyrt post-porto, och man tycker att friheten alltför väl också kunnat upphöra för Litteratur-Journalen, som ingen stort bryr sig om i Landsorterna. Men annat är att offentligen *klaga*, och annat är att *förtryta* någon mannamån. Nog tycker jag att Liksidig bort begripa, det man får *klandra* (men alldeles icke förvränga, förtyda och misstyda) en fastställd *Lag*, utan att derföre få klandra ett *välbehag*, som ej strider emot Lagens föreskrift. *Lagen* bör äga någon grund: är denna grund oriktig, så är lagen oriktig, och denna oriktighet bör ådagaläggas, på det att den måtte kunna bli ändrad. *Välbehaget* åter har alldeles *ingen* grund, mer än sig sjelf: det behöfver lika så litet bevisas med skäl, som min *smak* för det ena eller andra behöfver bevisas; ty man är ej skyldig någon reda för någondera. Om jag behandlas tvertemot Lagen, då äger jag rätt att klandra; men om jag vill låna, äfven på guld- eller silfverpant, eller om jag begär en gåfva, men begge nekas mig; så äger jag ej rätt att klaga; ty allt beror på välbehaget, som ankommer endast på gifvarens fria vilja, hvilken ej kan tvingas. Detta är lätt begripligt; och jag finner ingen kontradiktion deri, att medgifva rättigheten till klander å en lag, men deremot bestrida rättigheten till klander å en annans fria vilja. Ännu orimligare är att åberopa Tryckfrihetsförrordningen. Den är gifven för att få upplysning och för att få

skäl till nyttiga förändringar; men man må skrifva och trycka så mycket man vill, så kan man hvarken upplysa *välbehaget* eller *sma-ken* i gommen. Det vore likasom man ville bevisa, att man bör tycka mer om den gröna färgen, än om den röda; och likasom skräddaren Österberg ville i tidningarna beskärma sig deröfver, att jag icke antagit *honom*, utan Vesterberg, till min hofskräddare. Så länge orsaker ej tryta till klagan öfver nekad *rättvisa* och *billighet*, är det för tidigt att klaga deröfver, att andras fria välbehag ej instämmer med vårt eget.

En Anonym har hos oss äskat svar på följande frågor, som vi först vilja framställa till andras besvarande:

1:o Om en Borgare, som enligt sin handelsbok, den han erbjudit sig besvärja, uppgifvit sin behållna inkomst, men ändå blifvit högre taxerad; kan, då han får ändring deri, tilltala Taxeringsmännen och yrka ansvar, för det de brutit emot sin ed?

2:o Om en Gesäll, som extrajudicialiter blifvit straffad med prygel, sedermera kan bli Borgare, väljas till Magistrats-person, till Officer, eller annan befattning inom sitt Stånd, som har anspråk på aktning i Samhället?

Obs. Den sista frågan synes kunna besvaras med ja; ty som ingen utstrykes hvarken från Magistraten eller från Borgerskapet, för det han fått stryk *sedan* han blifvit antagen på dessa ställen; så bör ingen heller förbigås för det han fått stryk *förut*. Mange, ja till och med de fleste, äro oduglige just för det de fått *för litet* stryk; den som fått *något* ger troligen en bättre förhoppning, och i alla fall är det ju en möjlighet, att pryglingen skett oförtjent, hvarpå finnas många exempel.

En annan Anonym, som troligen, och i anseende till insända anmärkningar om Prester, sjelf är Prest, har frågat oss, om en eller annan artikel ur Trompeten får afskrifvas, för att afsändas till införande i allmänna Blad, som utkomma i Landsorterna? — Vi svara dertill: — *Allt för gerna.*

Grafven.

Hvarför upplyfter sig så högt min känsla vid åsynen af en graf, och hvarför är intrycket ofta större vid den *oprydda* grafvården, än vid en katafalk? — Jo, därför att denna syn visar mig en gräns för sorgen och en bild af hvilat. Den väcker hos mig en oredig föreställning af odödligheten, der jag hoppas att finna en sann och ostörd glädje. Genom tanken på den dödes dygd upplifvas själens medfödda känsla för dygden, och det är därför som den *store* mannens graf väcker en rörande vördnad, och den älskvärda *menniskovännens* så mycken sorg och saknad. Dessa rörelser komma ej från grafvens yttre form och prakt; de komma blott från det begrepp jag gör mig om den dödes egenskaper. Jag *skyndar* känslolös förbi den stolta mauzolén, om den förvarar Tiberii aska; men jag *stadnar* och känner sublimt en hänryckande rörelse i min själ vid den enkla, oprydda hög, som skyler förtjensten och dygden. Det är blott af *dygdens* sinnebild jag röres vid en graf — ej af *maktens*.

N:o 27 och 28.

Trompeten

eller

Krigsförklaring emot allt ondt.

Tisdagen den 10 Mars 1812.

Carl Delén,

den syndaren, har nu lofvat bot och bättring, sedan han så dugtigt fått på pelsen för Allmänna Opinionens Organ; och han har försäkrat att han aldrig mer i sin lifstid vill taga någon namnsedel, genom hvilken utväg han tror sig i framtiden slippa böta för andra, sedan han nu fått plikta när han *har* namnsedel. Han gissar att han blott i *ettdera* af dessa fall kan komma att plikta, men ej i begge, och det ena fallet har han redan försökt; nu vill han också försöka det andra, för att se huru det slår ut. I hopp att han håller hvad han lofvat, ha vi ej kunnat neka honom att här få införa sina besvär.

Inkom den 9 Mars 1812.

Stormäktigste Allernådigste Konung!

Efter en rättegång, som medtagit $1\frac{1}{2}$ års tid, har E. K. M:ts och Rikets Svea Hof-Rätt, genom Utslag den 4 Dec. 1811, som den 10 Febr. innevarande år afkunnades, förklarat mig företräda författarens ställe och vara att anse såsom utgifvare af tidningen Allmänna Opinionens Organ, samt ålagt mig, att, ehuru den verkliga författaren var Hof-Rätten ganska noga känd, ändå, för innehållet af N:na 2, 3, 4 och 6 af samma tidning, böta 200 R:dr för hvardera, eller

tillsammans 800 R:dr Banko; med rättighet likväl att återfå den af mig företedda förseglade namnsedeln.

Sådan har följden varit af en ofullständig författning, som lagt egna hinder i vägen för upptäckandet af den verkliga förbrytaren; och, i förlitande på författningens klaraste bokstaf, har jag blifvit inledd i en oförmodad snara, och får oskyldigt umgälla andras brott, sedan jag fullgjort allt hvad Förordningen af mig fordrat.

Jag tror mig först böra anmärka den omständighet, att Hof-Rätten, tvertemot sitt eget Utslag, nekat mig att återfå namnsedeln.

Såsom hvarken författare eller utgifvare (ehuru nu, tvertemot Tryckfrihets-förordningens bokstaf, förvandlad till representant), utan blott såsom Boktryckare, ingår jag ej i något försök att vilja försvara den åtalade skriftens oskuld, eller att vara författarens fullmäktig. Jag vill blott i förbigående anmärka några omständigheter, som förefallit mig mindre tydliga i Hof-Rättens Utslag. Der nämnes, att Tryckfrihets-Komitén yttrat sig, att mord och laglöshet, om de icke uttryckligen försvaras i de åtalade numrorna, åtminstone tydligen prisas. Om *prisas* skall uttrycka detsamma som *berömmas*, så vet jag icke huru detta skall kunna verkställas utan att i och med detsamma *försvara*; ty att *ogilla* och *berömma* på en och samma gång, är omöjligt och otänkbart. Hof-Rätten åberopar i sitt Utslag den märkvärdiga 12. punkten i 3. §. af Tryckfr. förordningen, som talar om *lögnaktiga uppgifter* och (den obegripliga händelsen) *vrängda framställningar*, som ingen menniska vet hvad det betyder. Detta lagrum föreskrifver, att för *lögnaktiga uppgifter* och (NB. icke *eller*) *vrängda framställningar* skall bötas till och med 100 R:dr. Begge dessa förbrytelser *gemensamt*, men ej någondera *särskilt*, fordras följaktligen om dessa böter skola äga rum; ty i annat fall hade Lagen nyttjat ordet *eller*, i stället för ordet *och*, som tydligen är sammanbindande. När nu Tryckfrihets-Komitén ansett *författaren* hafva gjort sig till strängaste ansvar skyldig för *vrängda framställningar* (NB. ej *lögnaktiga uppgifter*), och när Hof-Rätten ej heller tillagt de åtalade numrorna att hafva *ljugit*; så synes mig Hof-Rätten hafva föreskrifvit alldeles

för höga böter, eller lika stora för det ena brottet allena, som Lagen utsätter för begge två tillsammans. Vid Hof-Rättens gissning, att de, i de åtalade numrorna, framställde grundsatser *lätt kunnat förföra och missleda den okunnige och illasinnade till fortsättning af våldsamma uppträden*, tror jag mig kunna göra den anmärkning, att den *lägre och okunnige* medborgare-klassen icke läser sådana tidningar; och de *illasinnade* åter behöfva ingen annan uppmuntran, än deras naturliga böjelse. Om någre medborgare af bättre stånd deltagit i dessa uppträden, så är det visserligen icke okunnigheten, som missledt dem dertill; åtminstone kunna icke *de* förföras af en tidning. För öfrigt har ju icke någon fortsättning skett, och man kan väl icke straffas för det som *kan* ske, utan blott för det som *verkligen* skett.

Men — det rör mig ännu närmare, att kunna styrka, huru Hof-Rätten, tvertemot Tryckfr. förordningens tydliga föreskrift, förklarar mig skyldig att böta, i stället för författaren. Hof-Rätten har åberopat 3. §. 12. mom., som blott omtalar böternas belopp, samt 4. §. 7. mom., som stadgar, att utgifvare af dagblad skola böta dubbelt; men ingendera af dessa lagrum stadgar, att *författaren* skall vara fri och att *boktryckaren* skall vara hans förläggare af böter; ingendera upphäfver 1. §. 7. mom., som tydligen stadgar: att *ingen boktryckare kan ställas till ansvar för en skrifts innehåll, så framt han är försedd med namnsedel*; och ingendera stadgar den uppenbara kontradiktion, att Boktryckaren skall plikta, antingen han är försedd med namnsedel eller icke, antingen han fullgjort Lagens föreskrift eller ej. Emedlertid och ehuru jag genast i rättegångens början företett och aflemnat författarens namnsedel, samt således fullkomligen fullgjort Lagens föreskrift, och derigenom ganska tydligen ådagalagt, att jag hvarken är författare eller utgifvare, har jag, i grund af en lag, som ännu icke är fastställd, men endast af Konstitutions-Utskottet projekterad, och hvilken i alla fall icke kan äga retroaktiv verkan, samt utan allt afseende på den tydliga lag, som frikallar mig från *allt* ansvar, blifvit pliktfälld till 800 R:dris böter, utan att i minsta mån hafva öfverträdt Lagen,

och således till enahanda ansvar, som i fall jag *icke* varit med författarens namnsedel försedd. När en *tydlig* föreskrift i sjelfva Grundlagen, gillad och besvuren af Konung och Ständer, icke kan freda en oskyldig medborgare från ofärd, då han fullgjort hvad Lagen stadgat; hvad hopp återstår väl då, att njuta fullkomlig rättvisa i de fall, då Lagen är *otydlig*, och hvad säkerhet är väl då för medborgaren öfrig, att bli behandlad efter Lagarna? Om jag *ej* varit försedd med namnsedel, så hade mitt öde *ej* kunnat bli hårdare än det nu är. Skall då det försvar, denna namnsedel genom förordningen är tillagdt, vara utan all verkan, och skall då 7. mom. i 1. §. vara en alldeles död bokstaf, framställd, *ej* till *beskydd*, utan blott att *missleda* den, som förlitat sig på helgden af en ännu oförändrad Grundlag? och äger väl en domstol rättighet att saklöst få upphäfva sjelfva Grundlagen?

Om Förordningen är nog *ofullkomlig*, för att, i fråga om penningböter, förbjuda Hof-Rätten att öppna namnsedeln, så är hon deremot nog *fullkomlig*, för att freda Boktryckaren; och om, för att fullgöra Lagens kraf af böter, Hof-Rätten sett sig föranlåten att öfverträda Lagens stadgande i något annat fall; så hade både billighet, rättvisa och rimlighet gemensamt kunnat försvara det företag, att namnsedeln blifvit öppnad och den brottslige upptäckt; då deremot alla tre ropa högt emot den utväg, att öfverträda de lagrum, som nu blifvit återopade. Genom den *förre* öfverträdelsen hade en brottsling blifvit upptäckt: genom den *sednare* har en oskyldig medborgare, bedragen på sjelfva Grundlagen, måst ikläda sig brottslingens ansvar. Men hvarföre har då icke Magister Utter, som försålt och utspridt denna tidning, och således är dess verkliga utgifvare, blifvit pliktfälld, hellre än jag? och hvarföre har jag icke tillförene blifvit underrättad, att Grundlagen icke gäller? Jag hade då kunnat förse mig med en *öppen* namnsedel, i fall jag kunnat föreställa mig, att en *förseglad* vore utan all kraft, ehuru Lagen föreskrifvit den.

Men — mig återstår ännu en utväg. Tryckfr. förordningen

förbjuder Boktryckare att *röja* författares namn och hemvist. Ordet *röja* utmärker således att ett förtroende föregått, och att Boktryckaren är den förste, genom hvilken författarens namn blefve bekant. Då han omtalar hvad han hört af andra, *röjer* han ingenting: han ger blott tillkänna, att också *han* vet hvad andre veta. Än mer: då Lagen i 61 Kap. 4. §. Missg. Balken belägger med ansvar, om någon döljer ett brott, och följaktligen äfven om han döljer brottslingen; så måste också (så framt icke 2:ne lagar i ett och samma land skola vara alldeles stridige) Boktryckarens skyldighet att ej *röja* ett förtroende, vara upphörd i samma stund, som domaren förklarar en skrift vara brottslig, och hvaraf följer, att också sjelfva författaren är brottslig. Boktryckaren fullgör då den Allmänna Lagens fordran, och han har dertill ett ytterligare skäl, när upptäckandet utgör hans eget försvar. Det vore en *tyrannisk* Lag, som straffade en oskyldig för det han icke ville undergå det straff, som en annan förtjent. Det vore att förbjuda människan att vara människa, om hon icke skulle få försvara sig sjelf. Nödvändigheten af det egna försvaret, människans högsta pligt, ursäktar allt, äfven dråp. Af alla dessa skäl ser jag mig således föranlåten att åberopa hvad Hof-Rätten och hela Allmänheten utan min åtgärd redan vet förut, att nemligen författaren till Allmänna Opinionens Organ är samma person som författaren till Politiska Journalen, och jag anhåller således underdånigst, att han måtte höras och anses såsom part i mitt ställe. Han har sjelf upptäckt sig för sina förmän, och om han nekar, det jag icke tror, så har jag vittnen nog att öfvertyga, det han är författaren, och som, i fall skriften anses brottslig, bör derföre ansvara, men icke jag.

Med djupaste undersåtlig vördnad, nit och trohet till dödsstunden framhärdar

Stormäktigste Allernådigste Konung!

Eders Kongl. Maj:ts

allerunderdånigste och tropligtigste
undersåte

CARL DELÉN.

Till Redaktörerne af Trompeten.

I en tid, då lögnen och förtälet liksom frodas och beräknas såsom en ginväg till lyckan, har också jag oförtjent ägt den äran att anses vara en ibland Herrarnes medarbetare. Jag tror mig ej vara lidande af denna beskyllning, äfven om afsigten vore sådan; men, för att befria andra från hela styggelsen af en *fullkomlig* lögn, vill jag nu framställa mig såsom författare i Herrarnes Blad, i fall det ämne jag velat vidröra, anses förtjena ett rum deri.

Jag har med förundran läst en artikel i Nya Posten N:o 18, den 5 Mars, angående Riksdagens flyttning till Örebro. Redan om förmiddagen den 4 Mars var det allmänt bekant, att ryktet om Riksdagens flyttning grundade sig på Kongl. Maj:ts dagen förut tagna nådiga beslut. Detta beslut var än mer otvifvelaktigt dagen derefter, eller den 5 Mars, då denna nummer af Nya Posten utkom; och denna omständighet allena förändrar redan i betydlig mån behörigheten af det omdöme man tillåtit sig. Om Regeringen icke alltid nyttjar de utvägar, som en eller annan tror vara de bästa, så bör likväl hvar och en rättskaffens medborgare vara öfvertygad, att Regeringens enda ändamål är och skall blifva — Landets väl. Att, med förutsättande af denna öfvertygelse, och med kännedom af Regeringens beslut, tilltro sig bestämdt kunna förklara, *att intet enda af de hinder inträffar, som Regeringsformens 50 §. omtalar, och att ej heller något annat kan framdragas, som skulle kunna gifva sken af orsak till någon ändring i hvad redan är bestämdt*, det är att ej allenast anse sig fullkomligen känna Regeringens motiver, utan ock i och med detsamma, att alldeles ogilla dem. Det förra är omöjligt för hvar och en annan än Regeringens ledamöter; det sednare åter är ingen enda undersåte tillåtet, i allmänna skrifter. Jag hör ej till mängden af dessa förhastade anmärkare, som så gerna vilja uttyda hvart och ett fritt och i Tryckfrihets-lagen tillåtet omdöme vara ärnadt att väcka missnöje och obenägenhet; och jag tror mig således kunna fritaga författaren från en sådan afsigt; men jag

tror deremot, att denna artikel i Nya Posten är olämplig och ej influtit, om författaren med noggranhet eftersinnat sitt omdöme. Att skrifter, äfven af en mindre ädel afsigt, föga kunna göra någon skada, gör ej deras obehörighet mera förlätlig. Det vore obehörigt att tvifla, det ju Regeringen för sitt beslut äger ganska viktiga skäl, utan att man derföre behöfver föreställa sig någon *våda* vara å färde; och i denna öfvertygelse må man hellre glädja sig åt Regeringens omsorg, än misstänka de mått och steg den behagar vidtaga; men i alla fall tillhör det hvar och en redlig medborgare, att alltid gå Regeringen till mötes; och ju mer man anser den utväg vara äfventyrlig, som Regeringen valt för att vinna ändamålet af Landets väl, ju mer åligger det den verkliga patriotten, att söka göra denna utväg lätt och möjlig, hellre än att äfventyra det gemensamma ändamålet, blott för det, att Regeringen dertill valt en väg, den man trott vara mindre säker än en annan, men som, det oaktadt, kan vara både bättre och möjligare än många andra. Jag skulle ej förundra mig, om, efter dylika obehagliga yttranden, som det ifrågasvarande, tryckfrihetens inskränkning skulle komma under öfverläggning; och, om något steg dertill skulle tagas, vore Allmänheten åt de författare, som dertill gifvit anledning, ej någon tacksamhet skyldig.

Nu har jag sett så många flickor, att jag verkligen borde tänka på

Giftermål.

Rosalina är rätt vacker, men dum som en spån. Hon kan ej säga ett enda förståndigt ord, utan idel eländighet. Hon dömmar folk blott efter grannlåten. Annat förstår hon sig icke på.

Emerentia är icke heller ful; men är fasligt förnäm. Hon talar blott om gammal Adel, och tror att dygden ej finnes annorstädes än der. Hennes tal innehåller aldrig annat, än huru hon varit i sällskap med den Grefvinnan, och blifvit kurtiserad af den Baronen m. m.

Gunnilla är förmögen, men sina goda 40 år, om icke mer. Jag tror hon varit vacker, och hon tror att hon är det ännu. Hon målar sig med hvitt och rödt, är halfnaken både vinter och sommar, och gör sig fasligt till för att behaga. Hon vrider och kråmar sig erbarmligt, för att visa sin belevvenhet, och ler så godt när man säger henne att hon är vacker. Men hon är arg, som en etternäbb.

Corinna är verkligen vacker, samt ung och rik; men har en förgiftig mun, som aldrig står igen. Hon är som en huggorm: hon bara förtalar, sqvallrar och slamrar. Ingen är, som icke hon ger en klick. Ständigt är hon också på visiter.

Messalina är också både vacker och förmögen; men hela hennes diktau och traktan går bara ut på att göra vidsträckta conqueter. Hon synes mig vara nästan för mycket genomdrifven i älskog, och låter så vårdslöst sina täckheter, liksom af förseende, synas, helst emellan fyra ögon.

Columba är alldeles som en karl; pratar i allt, till och med om Statssaker, med en myndig och afgörande ton; träter fasligt när hon spelar kort, och dessemellan på tjenstfolket, som aldrig göra henne i lag.

Nej — jag gifter mig icke ännu. *Credula res amor est. OVID.*

N:o 29.

Trompeten

eller

Krigsförklaring emot allt ondt.

Fredagen den 13 Mars 1812.

Gubben Koftander är ändå, hittills åtminstone, den flitigaste. I går inlemnade han följande lilla afhandling

Om Uppfostran.

Menniskoförståndet, då det ej är odladt, liknar ett marmorblock, som är uthugget ur klippan, utan att visa minsta tecken till skönhet, förr än det blifvit bildadt af Artistens hand. Det är derföre som uppfostran sätter de dygder och talanger i dagsljuset, hvilka ej synas förutan detta medel. Menniskans böjelser verka olika, och åstadkomma verkningar af en olika natur, allt efter som de mer eller mindre styras af förnuftet. När en Neger, vid sin husbondes död, hänger sig i det första träd han finner, så beundra vi hans trohet, ehuru profvet är förskräckligt. Huru långt skulle man då icke kunna drifva denna själsstorhet hos dessa olycklige, om de njöto en god uppfostran? Hvilken ursäkt kunna vi väl förebära till det förakt vi hysa för denna del af vårt eget slägte? och hvarifrån kommer det, att vi, så mycket hos oss stått, hittills velat beröfva dem allt hopp om lycka, både i detta och ett tillkommande lif, och att vi vägra dem de medel, som dertill äro tjenliga? — Vår tystnad vid denna fråga röjer vår blygsel, och denna blygsel är en bekännelse att vi felat.

Betraktelser öfver sedeläran och öfver menckliga naturen äro de bästa medel man kan använda, för att fullkomna sitt förstånd, vinna en verklig kännedom om sig sjelf, och följaktligen draga själen från den okunnighet och de fördomar, som äro hennes naturliga följeslagare. Själens oändliga utsträckning känner ingen gräns; och när vi beundra en staty eller ett fullkomnadt arbete, kunna vi icke veta, om icke Phidias eller Praxitelis hand kunnat tillägga ännu en ny skönhet. Men det är angeläget att förståndet ej får hvila i ungdoms-åren; och om vår lefnad ej något uppröres af hopp och fruktan, löper man fara att falla i en håglöshet och en säkerhet, som är stridande mot naturen. Domitianus, då han blef Romersk Kejsare, roade sig med att fånga flugor, så länge han ej vidare hade något att hoppas och ingenting att frukta.

Den, som sysselsätter sig endast med sitt enskilda intresse här i verlden, men ändå vill vinna Allmänhetens bifall, skall aldrig smaka någon verklig tillfredsställelse, och skall finna sig bedragen i sin uträkning. Den åter, som föres af ädlare motiver och äger en själ, som är nog upphöjd för, att blott åsyfta Fäderneslandets väl; som älskar det beröm, som är grundadt på dygder, och som, utan att knota öfver det läge, der han af Försynen blifvit ställd, väl skulle vilja uppstiga till en högre post genom hederliga och lagliga vägar; den hvarken önskar eller söker att kunna öka sin makt för annat, än för att vara så mycket mera nyttig. Den som af naturen är begåfvad med ovanliga talanger, kan göra mycket godt, men också mycket ondt i verlden. Det är därför af högsta nödvändighet, att hafva synnerlig omsorg om ungdomens uppfostran, och att i tid inplantera i barnen hederns och dygdens grundsatser, på det deras goda egenskaper icke måtte vändas åt en elak väg eller någonsin användas till brottsliga företag. Religionens och Filosofiens föremål är mindre att utsläcka våra böjelser, än att moderera och använda dem till goda och väl valda föremål. När desse begge styrmän visa oss den led vi böra följa, är det ej farligt att gå med fulla segel; och om motgången låter uppvexa sin storm emot oss, eller hindra oss att

inlöpa i den hamn dit vi ärnat oss, är det ändå en stor tröst, att icke hafva vikit från den rätta vägen, som oss var föreskrifven, och att vi sjelfve således icke orsakat vår olycka.

För att nyttja Perikles's uttryck, är förlusten af ungdomen det samma för en Stat, som förlusten af våren skulle vara för året. Den oförrätt Staten lider af ungdomens elaka uppfostran, är af samma beskaffenhet, som att göra sina efterkommande fattiga och att bedraga Staten på den tjenst, som den ägde att vänta af dessa personer, om de blifvit väl uppfostrade. Ostridigt gifs det många, som nu vanvårdas, men som en god uppfostran skulle hafva gjort skicklige att utmärka sig i åtskilliga grannliga ämnen.

En Spansk författare har yrkat, såsom en grundregel, att det är naturen allena, som kan gifva tjenliga egenskaper, för att lyckas i vettenskaper eller konster, och att, utan att äga en lycklig naturlig fallenhet för en viss konst eller en viss vettenskap, skall en meniska kunna använda sig dertill med alla krafter och äga de skickligaste läromästare, utan att någonsin upphinna fullkomlighet. Han åberopar exemplet af Marcus, den Romerska vältalarens son. Han yrkar derföre, att, på samma sätt som Sokrates hade vidtagit, en noga pröfning bör anställas öfver ynglingars fallenhet för den ena eller andra konsten eller vettenskapen, och han påstår, att hvart och ett geni är bestämmt för en viss vettenskap, i hvilken allena det kan vinna fullkomlighet. Från uraktlåtenhet af denna pröfning händer, att så många personer misslyckas på den väg de valt, och Doktor South beklagar sig i ett af sina arbeten, att många ingå i Presteståndet, utan att äga en enda af de dertill erforderliga egenskaper, och att de således äro för Staten onyttige, då de i stället kunnat göra Fäderneslandet mycket gagn, om de blifvit vid plogen.

Till att hos ungdomen väcka dygd, äro exempel mer verkande än man tror. Horatius yrkar med mycket skäl, att man borde ställa ungdomen under ögonen karakteren af deras samtida, som förtjena beröm eller förakt. Det var också den utväg, som hans egen far nyttjade med honom sjelf, för att förmå honom att vinnlägga sig om

någon dygd, eller att akta sig för någon last. När han ville uppmuntra honom till måttlighet och återhållsamhet, sade han: *Var nöjd, min son, med det lilla jag har samlat. Se på Albi son, hvad möda han har att lifnära sig. Barrus har numera icke bröd; han har ätit opp alltsammans. Lär dig af deras elände att spara hvad du äger.* När han ville väcka afsky mot lösaktighet, sade han: *laga att du ej liknar Sectanus.* När han ville varna honom, att ej beflecka en annans äkta säng, sade han: *Du äger ju frihet att gifta dig som en hederlig man? skulle du väl vilja äga ett så elakt rykte som Trebonius?* Horatius säger också sjelf, att dylika exempel göra ett lika så stort intryck på ungdomens hjertan, som någonsin ett dödsfall i grannskapet kan göra på dem, som äro sjuke, och som, af fruktan att dö, utfästa sig att hålla diet, så stor deras appetit för öfrigt än kunde vara. Att öppet i en allmän skola taga några af samtidens lefvande personer till exempel, antingen för att varna mot laster, eller ock uppmuntra till dygd, skulle äfven hos sjelfva Allmänheten och på de personer, som togos till exempel, göra stor verkan.

Det skulle också vara nyttigt, att, en eller två gånger i veckan, låta ungdomen skriva sina tankar om personer och saker, som förefallit under deras läsning; att yttra sig i hvad afsigt den eller den gerningen vore hjertelik eller felaktig; att berömma eller ogilla det eller det steget; att anmärka huruvida en viss handling kunnat vinna en större fullkomlighet, och i hvad afseende den öfverträffar någon annan dylik. Dessa öfningar skulle ofelbart stärka omdömet öfver det, som är värdigt att berömmas eller tadlas, och de skulle i god tid inpregla moraliska grundsatser.

Jag tror dessutom det ej vara onyttigt, om man förde ynglingarne derhän, att sinsemellan täfla om företrädet, att med mesta behag kunna föredraga något vackert ställe hos de gamla Poeterna eller hos vältalarne, eller ock att spela någon scen af Terentius eller Sofokles. Än en gång skulle då Milos sak kunna rättvist utföras inför mer oveldiga domare, och än en gång skulle Aten bli satt i rörelse af Philippi regeringslystnad.

N:o 30.

Trompeten

eller

Krigsförklaring emot allt ondt.

Tisdagen den 17 Mars 1812.

Flera svar hafva inkommit på den framställda 9:de prisfrågan:
*Huru skola Lagarne komma till full verkställighet och alle
njuta lika rätt, utan anseende till personen m. m.?*

Ett af dessa svar hade till valspråk: *Salus patriæ suprema lex.*
Cic. Svaret lydde sålunda:

«Den af Sällskapet framställda fråga vore lätt att besvara, med följande villkor: att ingen sökte sig någon tjenst eller beställning, blott för att skaffa sig en födkrok och enskilt fördel: att ingen för mycket liade på underbetjeningens skicklighet, och derigenom försummade att noga underrätta sig om sina skyldigheter: att ingen lägre Embetsman nyttjade förmannens vårdslöshet, för att försvara sig under hans myndighet och på hans ansvar: att ingen, af veklig räddhåga, öfverlåter på en annan hvad han i embetet kan finna svårt, för att derigenom undvika ansvar: att ingen vore otålig och förhastig, utan i stället gjorde sig möda att utgrunda en sak och rätt begripa partens mening: att ingen vore slarfaktig, eller gjorde halfgjordt arbete: att ingen vore hårklyfware och af dumhet gjorde nya inkast och nya tvifvelsmål vid hvar och en mening, för att utdraga tiden, utan att bättre utveckla saken: att ingen hade ett oredigt och

grälaktigt hufvud, som, i stället att utreda en sak, intraslar den än värre: att ingen stympare, utan studier och vett, finge bekläda någon tjänst: att ingen vore lat och senfärdig, och derigenom förhindrade sakernas tillbörliga gång: att ingen hade afseende på vänskap och släktskap, i saker, som voro under hans afgörande: att ingen vore intrigör, smickrare eller ränkespelare, som äter med alla och håller med ingen, kryper för den mäktige, smilar för sina likar och narrar den enfaldige: att ingen vore en sådan mes, att han af flathet öfverskyler fel, och af feghet fredar odygden från straff: att ingen vore samvetslös, och under sken af lag begår grymheter: att ingen vore väderhane, som i dag håller med det ena partiet och i morgon med ett annat: att ingen vore snål, sniken och girig: att ingen kunde köpas för pengar: att hvar och en hade ett vakande och påminnande samvete: att ingen vore hämdgirig: att ingen vore lycksökare: att ingen...

Men som det möjligen kan hända, att ett eller annat af dessa villkor öfverträdes: att Lagen därför blir förgäten, och att tredje man får sitta emellan; så synes mig den enklaste och renaste utvägen vara den, att alla parter voro anonyma: att domaren alldeles icke kände de personers namn, hvilka han skulle dömma, utan endast saken: att det vid hårdt straff vore förbjudet att för domaren yppa sitt namn: att hela saken beskrefs genom skriftvexlingar, men icke muntligen, och att målet afgjordes vid en domstol, som vore långt bort belägen, för att än mera vara i okunnighet om parternas namn. Parten kunde då icke förföra domaren, hvarken genom mutor eller falska muntliga rekommendationer, och domaren, som icke kände namnen, utan blott saken, skulle hålla sig vid rättvisan, af fruktan att den okände parten kunde vara mäktig, och således farlig, i fall rättvisan blefve för knapp. Vid Underdomstolarna mötte väl, vid detta rättegångssätt, några svårigheter; men vid de högre vore det verkställbart, hvarvid då borde iakttagas, att i de exemplaren af Underrätternas domar och protokoll, som inlemnades till Öfverdomarens pröfning, skulle namnen uteslutas, och parterne i stället blott nämnas A. B. C. D. etc.

Vid detta svar voro också bifogade åtskilliga förslag, huru anonymiteten skulle vara möjlig att bibehålla i en process; men hvilka förslag icke tarfva att göras allmänna, förr än sjelfva rättegångssättet blir gilladt och antaget.

Man uppsköt sitt yttrande häröfver till dess att de öfriga svaren hunnit uppläsas och granskas; men emedlertid bör, till alla Ledamöternas heder, nämnas, att hvar och en yttrade sin önskan, att detta projekt kunde gå i lås, och hvilket tycktes bevisa, att ingen enda af dem har någon orättfärdig process på stapeln, eller vill influera hvarken med sina pengar, sitt namn eller sitt anseende, utan önska att rättvisan måtte vara sådan som hon afmålas, nemligen — *blind*.

Några svar hafva också inkommit på den prisfrågan:

Hvarför är en god Patriot gemenligen hatad af så många?

Ibland andra svar, var det också ett, som hade till valspråk: *Prædicam, et repetens iterum, iterumque monēbo*. VIRG. Det var af följande innehåll:

En god Patriot blir just derföre hatad, att han är Patriot och säger sanningen. Det låter besynnerligt, men det är sant. Jag vill närmare förklara mig. Han måste, såsom god patriot, yrka, att Lagarne skola efterlefas och verkställas, samt att sjelfsväld och tyranni äro lika skadliga. Derigenom kommer han i strid med hvar och en liten tyrann; som vill göra allt efter eget behag, och som tror att den lagliga friheten består i laglöshet och sjelfsväld. Han måste yrka, att Religionen skall hållas i vördnad och icke föraktas. Derigenom blir han af alla fritänkare och religions-föraktare ansedd som en svärmare eller pedant. Han måste yrka, att utan enighet och förtroende mellan medborgare kan ingenting godt uträttas. Derigenom går han afunden och agget för nära på lifvet, som då skulle sakna deras förnämsta föda. Han måste yrka, att den ena medborgaren skall njuta samma rättighet som den andra, och ingen äga rätt att göra den andra skada eller tillfoga honom något lidande. Derigenom retar han

opp egennyttan, som, efter hans princip, skulle svälta ihjel. Han måste yrka, att skicklighet och dygd äro det enda, som bör medföra företrädes-rättighet. Derigenom bringar han dumheten, lättjan, okunnigheten och högfärden i harnesk, som i det fallet skulle komma att stå bakefter. Han måste yrka, att Statens inkomster skola ärligt och tillräckligt utgöras. Derigenom stöter han sig med alla dem, som anse för ingenting att undanstjäla Kronans medel, både på finare och gröfre sätt. Han måste yrka, att alla näringar böra äga full frihet att utveckla sig till högsta höjd, och vara öppne för hvar och en, om den allmänna välmågan skall kunna öka sig. Derigenom kommer han i strid med privilegier, skrän och uteslutande rättigheter, för hvilka egennyttan står i spetsen. Han måste yrka, att den ena medborgaren icke skall hata och förolämpa den andra. Derigenom vill han betaga förföljelse-andan hela sin verkningskrets. Han måste yrka, att öfverflödet måtte indragas, och att man bör åtnöjas med hvad landet kan producera. Derigenom retar han upp importörer, lurendrägare, petit-maitrer, grannlåtsdockor m. fl. Han måste yrka, att hvar och en fullgör sina skyldigheter. Derigenom rubbar han hela planen för vårdlösheten, slurfveriet och liknöjdheten. Han måste yrka, att lasterna flys och att dygden utöfvas. Derigenom drifver han en sats, som skulle vända upp och ned på alltsammans och fordrar icke mindre än en ny skapelse. Han måste yrka, att man bör förlåta sina ovänner. Derigenom skulle ju hämden alldeles förgås. Han måste yrka stora uppoffringar, när Statens behof så fordrar; och detta är att röra ögonstenen på snålheten och girigheten. Han måste yrka, att man i allt bör söka sin lycka genom den rätta och hederliga dygdevägen. Men hvar skulle då smickret, sqvallret, lögnen och förtalet taga vägen? De skulle ju då gå sysslolöse och slå dank?

Den som ådrager sig så många ovänner, måste ju nödvändigt bli hatad. Men, torde någon säga, hvarföre vill då hvar och en *anses* för god patriot? — Jo, af samma skäl, som man hellre vill *anses* för dygdig, än för lastfull. Emedlertid äro de fleste likväl endast *mun-patrioter*; ty att vara egennyttig, afundsjuk, orättvis och hämdgirig, och ändå vara patriot, det är platt omöjligt.

N:o 31.

Trompeten

eller

Krigsförklaring emot allt ondt.

Fredagen den 20 Mars 1812.

En af våra Ledamöter sade sig hafva erfarit ett alldeles ovanligt sätt, huru man skall

Bedömma skrifter och meningar.

1:o Måste Auktorns namn framför allt vara bekant; ty derpå beror mer än man kan föreställa sig. Om författaren icke är namnkunnig, så kan skriften aldrig duga.

2:o Sök efter, om icke författaren till en skrift, eller försvararen af en grundsats, någon gång haft orätt, eller tappat någon process. Sök vidare efter i hans enskilda lefnad, om icke någon tvetydig omständighet kan upptäckas. Om någotdera af allt detta inträffar, så duger hela skriften till ingenting, och grundsatsen är då oriktig; ty den som blott en enda gång haft orätt, måste ha det under hela sin lifstid, i allt hvad han säger och gör, och det utan undantag.

3:o Förr än du bedömmar någon skrift eller grundsats, så inhämta först den eller de personers tankar, som du tror skola rekommendera eller befordra dig. Som de då säga, så skall du säga efter; ty annars kunna de undandraga sig att göra din lycka.

4:o Om i landet skulle finnas partier af någon större betydhet, och du hade deciderat dig för någotdera; så hör efter, om för-

fattaren är af samma parti som du; ty om han det icke är, så duger icke hans skrift: den är både falsk och försåtlig, och *anguis*, helt visst, *latet in herba*.

5:o Har du en gång tagit ditt parti, att förkasta en skrift eller en grundsats, så låt aldrig rätta dig; men framdrag aldrig dina skäl, ty då kan man snärja dig; utan slingra dig undan bäst du kan, och ropa bara helt enkelt: — hon duger ej — hon duger ej. — Det är nog.

6:o På det du i sällskap må kunna riktigt bedömma en skrift, som du icke känner; så sondera först sällskapets allmänna ton, och rätta dig derefter. Man kan också dömma på — bara sqvaller.

7:o Är författaren mer eller mindre din ovän, så behöfver du hvarken läsa eller höra. Det är då solklart, att skriften alldeles icke duger, och du bör sprida ut, hvar du kommer, att skriften är det uslaste arbete som du någonsin läst. Skulle likväl allmänna omdömet redan vara stadgadt till skriftens förmån, innan du hunnit förekomma det; så måste du vara försigtig, och icke gå på för blindt; ty då skyller man dig för partiskhet och du vinner ingenting; utan du måste på långt håll låta förstå, att du känner författaren; att skriften väl låter bra, men att det ligger ett hemligt gift derunder; med ett ord: du måste söka att åtminstone göra skriften *misstänkt*.

8:o Om du icke förstår sjelfva saken, eller också (i fall du skulle förstå den) finner den vara riktig, men ändå tagit ditt parti att anfäkta författaren; så har du en god utväg deri, att gå saken alldeles förbi och att klandra bara hans stil, hans ordnummer, hans ordval, hans mindre klarhet m. m.; ty hvar och en tanke kan sägas på flera sätt, ehuru blott ett enda är det rätta. Det allmännaste sättet är likväl, att först säga tanken *oredigt*, och sedan vidlyftigt söka förklara den *obegripligt*. Det gör ingenting att du sjelf icke har någon stil. Också kan du beskylla författaren att hafva stulit sina tankar från andra, och dervid åberopa någon anonym skrift, som han till och med aldrig skrivit. Det är icke så noga, blott du har något att säga, som låter tvetydigt.
